

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ
У ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ
Сектор з питань забезпечення діяльності Урядового
уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

«Як захистити права дитини»

Житомир 2017

ЗАВТЕРДЖЕНО

на нараді сектору з питань забезпечення діяльності
Урядового уповноваженого у справах Європейського
суду з прав людини Головного територіального
управління юстиції у Житомирській області
29.05.2017

Методичні рекомендації розроблені з нагоди святкування 1 червня - Міжнародного дня захисту дітей з метою набуття громадянами необхідних знань про свої права та обов'язки .

Дані методичні рекомендації можуть бути використані в роботі громадської приймальні з надання безоплатної первинної правової допомоги при Головному територіальному управлінні юстиції у Житомирській області та під час виїзних прийомів громадян керівниками управління.

У дитини, як у будь-якого громадянина України, існують свої права. Але далеко не завжди їх дотримуються. Малюкам захистити свої права найважче, адже вони не знають про існуючі закони і про те, які вони мають права. Шкільна освіта пропонує ці відомості дітям тільки в старших класах, а що робити самим маленьким і незахищеним?

Першим документом, який офіційно закріпив права дитини, була Загальна Женевська декларація, прийнята в 1924 році Лігою Націй.

Загальна Женевська декларація закріпила за дітьми наступні права:

Забезпечення нормального розвитку фізично і духовно.

На основі цього документа пізніше, в 1959 році ООН затвердила ще один документ, який свідчить про захист прав дитини.

Декларація прав дитини розширила це розуміння і продиктувала наступні умови для зростання і розвитку дітей:

- Дитина повинна бути захищена від експлуатації.
- У неї є право на освіту і користування всіма благами суспільства (під ними розуміння житло, їжа, одяг, тобто все необхідне для нормального життя).
- Дітям повинен бути забезпечений соціальний захист, а в родині любов і розуміння.
- Неповноцінна дитина має право навчатися і перебувати в спеціальній установі.
- Захист в цілому від будь-якої дискримінації і приниження.

Ще через 30 років цей документ був переглянутий і розширений.

У 1989 році була прийнята конвенція, де був перелік усіх сучасних прав і свобод дітей. У документ були внесені інші добавки, які дозволили створити повний перелік прав дитини:

Конвенція — це угода. Текст Конвенції про права дитини готувався, обговорювався та узгоджувався більше десяти років. Конвенція ООН про права дитини - це угода між країнами. В ній записано, як уряд кожної країни має дбати про дітей. Конвенція була прийнята та відкрита для підписання та приєднання резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН від 20 листопада 1989 року. Цей особливий документ було ратифіковано 191 країною світу.

Конвенція ООН про права дитини набула чинності в Україні з 27 вересня 1991 року і з цього часу є частиною національного законодавства.

Україна ратифікувала Конвенцію ООН про права дитини в перший же рік своєї незалежності. В нашій країні не існує спеціального законодавства для неповнолітніх, і їх права виділені окремими статтями Сімейного, Цивільного, Кримінального та Кримінально-Процесуального кодексів України, а також регулюються окремими законами, такими як закони «Про охорону дитинства», «Про соціальну роботу з дітьми та молоддю», «Про попередження насильства в сім'ї». Різні державні інституції та міністерства покликані відповідати за дотримання прав дитини в Україні. Багато зусиль також докладають громадські організації, які працюють на терені захисту прав дитини, щоб кожна дитина почувала себе захищеною законом повноцінним членом суспільства

- має право на життя, громадянство;
- може вільно висловлювати свої думки;
- має право на гідний рівень життя і користування медициною;
- має право на особисте життя, збереження честі і репутації.
- має право на освіту;
- може дотримуватися власних поглядів і релігійних переконань.

Конвенція має 54 статті, які оголошують всі права дитини в світі. Конвенція є основним і для визначення прав дитини в Україні. Згідно з цим документом було визначено закінчення дитячого віку - 18 років, коли дитина отримувала всі права нарівні з дорослими. Конвенція є обов'язковою для виконання в усьому світі.

- У важкі часи перша допомога повинна бути надана дитині.
- Дитина повинна рости і виховуватися в любові і не експлуатуватися.
- Дитина повинна бути впевненою, що якості, які виховуються в ньому, послужать на користь людям.

В Україні права дитини визначає і захищає Сімейний Кодекс, або Закон про неповнолітніх, в основі якого лежить конвенція. Як і конвенція ООН, він визначає межу дитячого віку - 18 років. Закон про захист прав неповнолітніх містить такі права дитини:

- на життя і виховання в сім'ї;
- захист своїх інтересів;
- ім'я, прізвище, по батькові;
- права власника;
- на висловлення своєї думки.

Закони про захист прав неповнолітніх постійно коригуються, в них вносяться нові правки і доповнення. У чому більш докладно складаються права неповнолітньої дитини в Україні? Ось короткий зміст закону, в основі якого лежить конвенція:

- Закон про захист прав неповнолітніх, що спирається на зміст Конституції України, закріплює за дітьми право мати власне ім'я, прізвище та по батькові. Їх вибирають при народженні батьки. Після досягнення повноліття дитина за бажанням може змінити свої ініціали.
- У сім'ї малюк має право на спілкування з родичами, на вихованні в любові і розумінні. Саме батьки і сім'я, як стверджує Закон про захист прав неповнолітніх, повинні подбати про те, щоб у дитини були належне медичне обслуговування, освіта, умови для проживання. Виховання повинно бути направлено на формування повноцінної особистості. З боку держави матеріальна підтримка дітей здійснюється за допомогою різних допомог і виплат батькам або опікунам.
- Якщо батьки не виконують своїх прямих обов'язків, згідно з Конституцією України вони можуть бути позбавлені батьківських прав. Закон про захист прав неповнолітніх при розлученні батьків залишає дитину з матір'ю, однак у дорослих дітей на суді може враховуватися думка, і часто за рішенням суду дитина залишається з тим з батьків, кого вона вибере. Так держава враховує право дітей мати свою думку.
- Закон про захист прав неповнолітніх в Україні називає батьків прямими представниками дитини в органах влади. Однак він сам може відстоювати свої права в разі, якщо визнаний дієздатним, тобто емансипованим.

Закон про захист прав неповнолітніх в Україні, який базується на Конституції України, стверджує право дітей на власну думку і її вільне вираження. При вирішенні юридичного питання щодо дитини старше 10 років обов'язково враховується

Згідно з Конституцією, у дітей є такі ж права, як у дорослих, проте юридично вони поки обмежені в своїх діях. Часткова кримінальна відповідальність настає вже в 14 років, повна - після 18 років.

ЮНІСЕФ - дитячий фонд ООН

З часу утворення Організації Об'єднаних Націй (1945) об'єктом її особливої турботи і допомоги завжди були діти, їх благополуччя і права. Одним з перших результатів діяльності ООН було рішення, прийняте Генеральною Асамблеєю ООН в 1946 році, про утворення Дитячого фонду Організації Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ) як одного з органів ООН для надання допомоги дітям в Європі після Другої світової війни. Коли в 1950 році термін повноважень фонду фактично закінчився, за проханням країн Азії, Африки, Латинської Америки, Генеральна Асамблея ООН прийняла рішення про включення ЮНІСЕФ в систему Організації Об'єднаних Націй як постійно діючу структуру, метою якої є задоволення довготривалих потреб дітей у країнах, що розвиваються. Із назви були виключені слова „міжнародний” і „надзвичайний”, однак відома на той вже час аббревіатура „ЮНІСЕФ” збереглась.

З плином часу, не дивлячись на певні досягнення окремих країн в забезпеченні більш благополучного стану дітей, місія ЮНІСЕФ не зазнала змін: діяти в інтересах дітей і залежності від їх потреб і без будь-якої дискримінації. При цьому важливо відзначити, що до цього часу ЮНІСЕФ є головним механізмом міжнародної допомоги дітям, які перебувають у важких умовах. Значимість ролі ЮНІСЕФ як провідника інтересів міжнародного співтовариства по впровадженню в усіх країнах світу положень Конвенції ООН про права дитини заключається перш за все в широкій пропаганді необхідності захисту прав і охорони законних інтересів неповнолітніх дітей і мобілізації ресурсів на покращення їх становища. Права людини є природною приналежністю, невід'ємною властивістю кожного члена суспільства з самого моменту його народження. Саме завдяки здійсненню прав і свобод проявляється унікальність особистості, розкриваються творчі здібності і можливості кожної людини, що вирішальним чином відбивається на розвитку суспільства в цілому. Не випадково Загальна декларація прав людини починається зі слів про те, що основою свободи, справедливості і загального миру є визнання рівної гідності, властивої всім членам людської сім'ї, а також їх рівних і невід'ємних прав. Права людини - це одна з найсвятіших й найдорожчих людських цінностей, тому треба їх шанувати і дотримуватись, вміти відстоювати і поважати.

Майбутнє кожної людини і людства в цілому потенційно залежить від підростаючого покоління, тому забезпечення прав дітей та їх правовий захист безумовно є основним завданням сучасності, у вирішенні якої має бути зацікавленим все світове співтовариство.

Представляється, що в світлі сказаного немає необхідності приводити аргументи. Як доказ того, що одним із найважливіших досягнень і результатів дій міжнародної системи захисту прав людини є не тільки визнання міжнародним співтовариством факту, що „дитина, через її фізичну і розумову незрілість, потребує спеціальної охорони і турботи, включаючи відповідний правовий захист, як до, так і після народження”, але і визнання дітей самостійними суб'єктами.

То ж наявність необхідних знань про права дитини, а також виконання батьками своїх безпосередніх обов'язків з утримання та виховання дітей, сприятиме належному захисту їх прав, і тоді маленькі громадяни виростуть достойними людьми й неодмінно стануть гордістю України.